Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 3.06.2020 www.osw.waw.pl

Plan odbudowy gospodarki UE – reakcje państw Europy Środkowej

Konrad Popławski

27 maja Komisja Europejska ogłosiła plan odbudowy gospodarki unijnej, którego kluczowym elementem jest utworzenie funduszu Next Generation EU w wysokości 750 mld euro. Bazę propozycji stanowiło niemiecko-francuskie porozumienie z 18 maja br. Inicjatywa zakłada wsparcie państw nie tylko Południa UE, jak wcześniej spekulowano, lecz także w istotnym stopniu Europy Środkowej. Według wstępnych szacunków ta druga grupa krajów może uzyskać 16% dotacji i 17% kredytów z nowego funduszu, gwarantując jedynie 6% składek na jego sfinansowanie. Wśród jego beneficjentów mogą się znaleźć: Bułgaria (dodatni bilans dotacji i składek o równowartości 9,7% PKB), Chorwacja (7,4%), Rumunia (3,4%), Polska (1,7%) i Węgry (0,3%). Słowenia utrzyma zrównoważone saldo dotacji i składek, natomiast Czechy muszą się liczyć z pozycją płatnika netto (stratą o równowartości 1,5% PKB). Fundusz ma być finansowany z obligacji emitowanych przez KE (i gwarantowanych przez państwa członkowskie UE), których źródłem spłaty może się stać nowy wspólnotowy podatek.

Komentarz

- Wśród zwolenników nowego funduszu można wymienić Chorwację, Słowenię, Słowację, Bułgarię, Rumunię i Polskę. Największy entuzjazm wobec inicjatywy wyrażają Chorwacja i Bułgaria, które liczą, że w ten sposób wesprą restrukturyzację sektora turystycznego. Słowacja w pełni popiera propozycję KE, która stawia ją wśród największych beneficjentów Next Generation EU i może pomóc w transformacji jej gospodarki, silnie uzależnionej od sektora motoryzacyjnego. Na wykorzystanie środków z nowego funduszu do restrukturyzacji gospodarki ma także nadzieję Rumunia. Pozytywnie na jego temat wypowiadają się też przedstawiciele Słowenii, która liczy, że nie będzie płatnikiem netto do niego, co nie było oczywiste ze względu na poziom zamożności tego kraju.
- Opór wobec Next Generation EU wykazują Czechy i Węgry. Stanowisko Pragi podyktowane jest obawami, że Czechy w najbliższych latach znajdą się na stałe w gronie płatników netto do funduszu. Problem ten może się pogłębić w związku z tradycyjnymi problemami państwa z wykorzystywaniem całości dotacji z UE (co dotyczy także np. Słowacji). Z kolei rząd w Budapeszcie jest zakładnikiem własnej dosyć eurosceptycznej narracji, a także liczy, że asertywna postawa może zagwarantować Węgrom większą pulę dotacji. Obecnie zaproponowana dla nich kwota tylko nieznacznie przekracza tę przyznaną dwukrotnie mniejszej Słowacji. Premier Viktor Orbán uznał inicjatywę KE za wsparcie finansowe dla krajów bogatych kosztem biednych, gdyż Węgry otrzymają

mniejsze środki netto (w stosunku do PKB) od bogatszych Hiszpanii i Portugalii. Zarówno w Budapeszcie, jak i Pradze pojawiają się głosy sprzeciwu wobec *de facto* udzielania pożyczek za pośrednictwem nowego funduszu państwom, które prowadziły nieodpowiedzialną politykę fiskalną już przed wybuchem pandemii COVID-19.

- Nie można wykluczyć, że postawa krajów Europy Środkowej wobec nowego funduszu ulegnie korekcie po przedstawieniu przez KE dokładnych kryteriów i warunków wykorzystania środków. Propozycja Komisji stanowi wyzwanie dla Grupy Wyszehradzkiej (V4), której istotnym elementem spajającym była współpraca w negocjacjach wieloletnich ram finansowych (WRF). Polska, przejmująca od Czechów przewodnictwo w V4 w połowie 2020 r., może mieć trudności z uzgodnieniem wspólnego stanowiska Grupy względem WRF na lata 2021–2027, których ustalanie powinno zostać zakończone w tym roku.

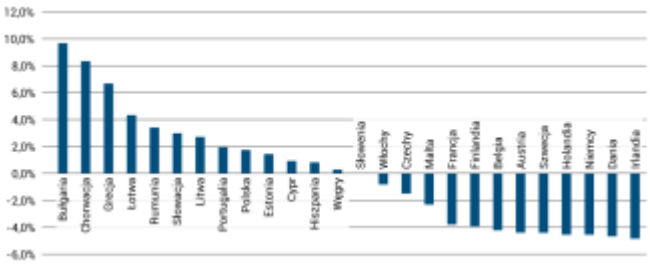
ANEKS

Tabela. Fundusz Next Generation EU – wysokość kredytów, dotacji i składek poszczególnych państw (w mld euro)

	Kredyty	Dotacje	Składki	Bilans dotacji i składek
Grecja	9,4	22,6	10,1	12,5
Hiszpania	63,1	77,3	67,1	10,2
Polska	26,1	37,7	28,5	9,2
Rumunia	11,6	19,6	12,0	7,6
Bułgaria	3,2	9,2	3,3	5,9
Chorwacja	2,6	7,4	2,9	4,5
Portugalia	10,8	15,5	11,4	4,1
Słowacja	4,9	7,9	5,1	2,8
Łotwa	1,6	2,9	1,6	1,3
Litwa	2,4	3,9	2,6	1,3
Estonia	1,4	1,9	1,5	0,4
Węgry	7,0	8,1	7,7	0,4
Cypr	1,1	1,4	1,2	0,2
Słowenia	2,5	2,6	2,6	0,0
Malta	0,6	0,4	0,7	-0,3
Czechy	10,6	8,6	11,9	-3,3
Finlandia	0,0	3,5	12,9	-9,4
Włochy	90,9	81,8	96,3	-14,5
Dania	0,0	2,2	16,7	-14,5
Irlandia	0,0	1,9	18,7	-16,8
Austria	0,0	4,0	21,5	-17,5
Belgia	0,0	5,5	25,5	-20,0
Szwecja	0,0	4,7	25,6	-20,9
Holandia	0,0	6,8	43,7	-36,9
Francja	0,0	38,8	130,3	-91,5
Niemcy	0,0	28,8	185,1	-156,3

Źródło: obliczenia OSW na podstawie danych KE oraz opracowania D.M. Herszenhorna i L. Bayer, *Ursula von der Leyen's big gamble with borrowed money*, 27.05.2020, Politico.eu.

Wykres. Bilans dotacji z Next Generation EU i składek do funduszu w przeliczeniu na PKB poszczególnych państw

Źródło: obliczenia OSW na podstawie danych KE oraz opracowania D.M. Herszenhorna i L. Bayer, *Ursula von der Leyen's big gamble with borrowed money*, 27.05.2020, Politico.eu.

Więcej na temat sytuacji gospodarczej na świecie w rozmowie z autorem na naszym kanale YouTube: